

בס"ד יום ג' פרשת כי תצא י' אלול תשע"ט

נושא הגליון

'תמונות אדם'

מה אנוש פי תזכרנו?

דמות אדם: בגיליון הקודם התבאר בארוכה פרטי הדין של יצירת וקיום פסל דמות אדם, בגיליון הנוכחי נבאר את דעות הראשונים והפוסקים האם מותר לצייר צורת אדם, כאשר הצורה אינה בולטת או שוקעת אלא חלקה, בציור או בתמונה. בחלק הראשון נדון מצד גרי ההלכה, ובחלק השני נדון מצד הקבלה והעניינים הנסתרים.

1. חותם בצורת אדם

הגמ' (עבודה זרה דף מג:): מביאה ברייתא, טבעת שחותמה

הרב חיים שמואל הלפרין, ראש הכולל, מביא את פסקו בדבר חתום על שטרות.

הרב חיים שמואל הלפרין, ראש הכולל, מביא את פסקו בדבר חתום על שטרות.

הרב חיים שמואל הלפרין, ראש הכולל, מביא את פסקו בדבר חתום על שטרות.

התמונות מותרות הספר הנפלא 'אלא' (עמודים רמ"ד) ברישות האדיבה של המחבר שליט"א

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, והתשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה! (ההגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס השבועי: סט (ג' כרכים) חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'

שאלה: האם מותר לצייר דמות ירח? ומה הדין בחצי ירח?

מבואר בגמ' (ראש השנה דף כד) ונפסק בשו"ע (ז"ד סימן קמ"א סעיף ד') שאין לעשות דמות שמש וירח, בין בולטת בין שוקעת, מה הדין בציור כדמות ירח?

ומה הדין לצייר כדמות ירח בתחילת החודש שאינו במלואו, האם הוא בכלל האיסור, או דינו כחלק מן הצורה שאין בו איסור?

תמונה חלקית של צורת חצי ירח

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בציוריו פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחד מהאפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- בעמדות 'נדריים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גליון 'עומק הפשוט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 232 על סט ג' כרכים חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים' האברך החשוב הרב יחזקאל רוז שליט"א כולל 'זכרון גבריאל' זכרון יעקב

המדור השבועי נתרם על ידי הרה"ח רבי יעקב קליין שליט"א ברכתו שבזכות התורה יצליח בכל מעשה ידיו

זכות הופעת הגיליון הונצח לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי יעקב אהרן ב"ר משה יהושע לנדא זצ"ל ת.נ.צ.ב.ה.

הגיליון הוקדש להצלחת התורם ומשפחתו בכל העניינים

זכות הופעת הגיליון הוקדש לעילוי נשמת הגה"ק רבי ישראל מרדכי ב"ר יוחנן זיע"א נלב"ע כ"ב סיון תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה. הונצח על ידי תלמידו שליט"א

לתרומות והנצחות חייגו עכשיו 02-5377085 שלוחה 8

מותר לצייר בולט אפילו באריגה או צבעים על הקיר, כיון שאינו בולט. ובהמשך דבריו ("ס"ק ח) הוסיף שראוי לחוש לדברי הרמב"ן שאסור גם בצורה שוקעת.

בשו"ת בית שלמה (כרך א-ב סימן לה) נוקט כדעת הט"ז להקל בציור, אבל אסור לצייר על גבי הכלים שמצפים אותה בזכוכית והציור נשמר תחתיה, כיון שיש בו ממש ודינו כבולט. ומוכיח כדבריו ממה שכתב הר"ן שבולט הוא רק בניכר בליטתו על החותמת או הלוח, אבל הצורות שאורגים על הבגד או צביעה על הקיר לא נקרא בולט. ומדברי הר"ן יוצא שתלוי מה נראה מלמעלה, ולכן אם יש ממשות בצבע הזכוכית וניכר דינו כבולט ואסור.

שומר נפשו ירחק מזה: בשו"ת **דברי מלכיאל** (חלק ג סימן נח) לגבי השאלה האם מותר לעשות צורה בבגדי צבעונים, מביא את דעת הריטב"א ורבינו אליקים שאסור מעיקר הדין לעשות צורה בצבעונים, ולכן שומר נפשו ירחק מזה. ובאופן שההימנעות מלעשות את הצורה עלול לגרום הפסד בעסקיו וכדומה, יש להקל לעשות את הצורה על ידי גוי. ומכל מקום עדיף לצייר באופן שלא יראה את הרגלים כגון שיראו אותו יושב או עומד ליד שולחן וכדומה.

והכתב **בבן איש חי** (שנה ב' פר' מסעי אות ט', רב ברכות משערכת צ''), שהתמונות החדשות שאין בהם ממשות בכלל, ודשו בו רבים להיתר, למרות שיש בזה מידת חסידות מכל מקום אם יש צורך גדול בדבר מותר בצורת הפנים בלבד בלי ידיים ורגלים, ואפילו אדם חשוב מותר בזה.

מאידך בקונטרס **לראות מהרה** (להגאון מ' עזריאל, נדפס בלבוב שנת תרצ"ח), הובא **בפוסק א"ש** (סימן רמ"ג ס"ק א' ד"ה ולא), "היוצא לנו מכל הנה"ל שיש פאטרעטיין חמשה איסורין ... אמרתי שאשוב אראה ונחקורה לכל צדדי היתר בנידן הפאטרעטיין ויגעתי ולא מצאתי תאמן כי כל ההיתרים לא שרירים ולא קיימים".

4. איסור שהיה

חשד: לגבי איסור שהיה מפני החשד, דעת הרמב"ן והמאירי (דף מב:), שאסור להשהות צורת אדם בולטת, אבל מותר להשהות צורת אדם שוקעת, וכן מותר להשהות צורה חלקה שאינה בולטת ולא שוקעת. וביארו טעם הדבר, שהגוי עושה צורת עבודה זרה לעבדה, דומה לאדם ככל האפשר, ולכן עושה צורה בולטת ולא שוקעת כדי לזמות למציאות, והרי כל הרצופים והצורות בולטות במקומן, ולכן אם הצורה שוקעת או חלקה אין חשד עבודה זרה ומותר.

חצי פרצוף: כתבו **התוס'** (עבודה זרה דף מג. ד"ה לא תעשון), וכן נקט **בש"ך** (ס"ב כה), שכל האיטור בעשיית צורת אדם, הוא רק בצורת אדם שלם שתי עיניו וחוטם וכל גוף הגוי, אבל חזו חצי צורת אדם כגון חצי פרצוף מותר.

5. תמונות אדם

דעות הפוסקים: המציאת דיני תמונות אדם, בדברי הגר"ם ניסים **קרליץ שליט"א** (חוט שני פסח עמוד רל), לפי השו"ע האיטורם בקצור גוף שלם ורק בולט. לפי הסמ"ג אסור גם צורת ראש לבד. הט"ז אומר שאין לחוש לדעת הרמב"ן שאסור גם בשוקעת. מותר חלק שציורין בולט או שוקע, לפי הט"ז ציור מותר למרות ששוקע אסור, אך מסקנת הט"ז וכן דעת הש"ך שלדעת הרמב"ן ציור אסור כמו שוקעת.

ולכן מסיק בחוט שני, מותר לצלם פנים של אדם בלי כל הגוף כי יש שתי צירופים להיתר. א. כי השו"ע מתיר בראש לבד כאשר אין צורת כל הגוף, ב. כי השו"ע מתיר בצורה שאינה בולטת. וגם לרמב"ן שאסור בצורה שוקעת הרי הט"ז מתיר בציור אף לרמב"ן ששוקע אסור, וכדי לאסור צירין לצרף שלש דברים, שיטת הסמ"ג, שאסור צורת ראש בלי הגוף, עם שיטת הרמב"ן שאסור צורה שוקעת, ושיטת הש"ך ברמב"ן שגם ציור אסור כמו צורה שוקעת. וזו הסיבה שבספר **די אפרים** מבאש בשם **היעב"ץ** שלדעת רוב הפוסקים מותר לצלם ראש של אדם.

בולט אסור להניחה ומותר לחתום בה, ואם חותמה שוקע מותר להניחה ואסור לחתום בה. ופירש **תוס'** (דף מג. ד"ה לא תעשון) כוננת הגרם שמדובר בפרצוף אדם, שאין רגילות לחתום בצורת כוכבים ומזלות, וסיים - שכן ההלכה שפרצוף אדם אסור לחתום ואסור לעשות.

רק בולטת אסור: ליטת **תוס'** (דף מג: ד"ה והא ר"ג), **הריטב"א** אסור לעשות פרצוף אדם בולט ומותר לעשות פרצוף אדם שוקע. וכן במבאר **ברמב"ם** (הלכות ע"ז פרק ג הלכה י') "לפיכך אין מציירים לא בעץ ולא בסיד ולא באבן צורת האדם, והוא שתהיה הצורה בולטת כגון הציור והכיור שבטרסקלין וכיוצא בהן ואם צר לוקה, אבל אם היתה הצורה משוקעת, או צורה של סמנין כגון הצורות שעל גבי הלוחות והטבליות, או צורות שרוקמין באריג הרי אלו מותרות". הרי"ן (עבודה זרה דף ט': מדפי הרי"ף) מבאר את סברת הרמב"ם, שצורת האדם מביד נראית לעינים בצורה בולטת, ולכן רק חותם בולט אסור, אבל שקוע או חלק אינו מוכתב אצורת האדם שנראית לעין. אבל גרמי השמים כמו שמש וירח, אינו נראה לעין באופן בולט, ולכן אסור גם בשוקעת.

גם שוקעת אסור ציור מותר: לדעת הרמב"ן (עבודה זרה דף מג: ד"ה הא דאקשינון) **והרי"ן** (על הרי"ף) אסור לעשות צורה של אדם בין בולט ובין שוקע שהרי כתוב לא תַעֲשֶׂן, והתורה לא אילקה בין בולט לשוקע.

והכתב **בדרכי משה** (סימן קמא) בשם **המרדכי** (ב"ב סימן תקמט), שאסור לעשות צורת אדם בין שוקע ובין בולט, אבל מותר לצייר דמות אדם במיני צבעונים, כאשר אינו בולט ולא שוקע. וכמפורש בתוס' (יומא דף נד: ד"ה כרובים) שמתור לצייר דמות אדם מפני שאינו שוקע או בולט אלא צבע בעלמא.

אפילו ציור אסור: לדעת **הראב"ד** (הלכות עבודה זרה פרק ג הלכה יא) צורת אדם אסורה בין בבולט או שוקע, ואפילו בציור שאינו בולט או שוקע אסור.

2. שלשת השיטות בשו"ע

רק בולטת אסור: ההלכה פוסק **השו"ע** (יו"ד סימן קמא סעיף ד) שאסור לצייר צורות שבמזוור שכינה, כגון ד' הפנים שבכיסא הכבוד, צורות שרפים ואופנים ומלאכי השרת, וכן אסור לעשות צורת אדם לבדו, ואפילו שהם רק לנוי, ואם גוי עשאו עבדורו אסור בשהיה. ממשית השו"ע, שהאיטור הוא רק בצורה בולטת, אבל ששוקעת כמו שאורגים בבגד, או שמציירים על הקיר עם צבעים מותר לעשותם.

גם שוקעת אסור ציור מותר: הט"ז (ס"ק יב) תמה על השו"ע, ומסיק לענין הלכה ודאי שאין להקל כלל נגד דברי הרמב"ן הרי"ן והסו"ר, שכל מה שנאסר משום לא תעשון אתי כגון עשיית אדם נאסר גם בשוקעת. [והביא הט"ז גם חזו חזו **הב"ח** ששוקעת אסור בשהיה, ונחלק עליו ששוקעת מותר בשהיה]. עוד הביא הט"ז (ס"ג ג) שמתור לעשות ציור אדם שאין בו שום ממשות ועדיף מששוקעת. וששוקעת ומכל מקום אותם שמציירים במחזורים בתפלת גשם צורות המזלות לא יפה הם עושים כיון שהם מכוונים לעשות צורת המזלות.

אפילו ציור אסור: הש"ך **בנקודות הכסף** (ד"ה צייר כוורא) חולק על הט"ז שאין הבדל בין ציור לשוקעת, ולדעת הרמב"ן אסור גם בציור שאינו שוקע או בולט. אולם מסיים שם, שהנכון כמו שכתב **בש"ך** (ס"ק כה) שציור על הכותל ולוח אפילו שהוא שווה נקרא שוקעת, כיון שאינו בולט כדמות האדם בעצמו, ולכן השו"ע נקט דלא כשיטת הרמב"ן והתיר שוקעת ציור.

3. הכרעת האחרונים

מותר ולכתחילה יחמיבי: **החכמת אדם** (כלל פה ס"ק ג) פסק כדברי השו"ע, שהאיטור הוא רק בצורה בולטת, אבל

בש"ת בצל החכמה (חלק ד סימן פה) מדינא קשה למחות במי שצמלם בר ישראל גג רצונו. וכן כתב **בחוט שני** (פסח עמוד רל), שגם המחמירים על עצמם לא להצטלם, אין יכול לאסור על חבירו מצד דיני חושן משפט.

מאידך בספר **משנת יהושע** (בעניני זכויות יוצרים סימן כו עמוד רפה) מצדד שיש כח לאדם לאסור על חבירו לצלמו, מצד אונאת דברים, ועובר על דעת חבירו. ומובא ביטוי בשם **החזון איש** (שערי אהרן או"ח חלק א עמוד כט אות לד, מעשה איש חלק ב עמוד קמז) לאנשים שרצו לצלם אותו בניגוד לרצונו, 'אם ברצונכם לגנוב אז תגנבו' [משמע שהיה סבור שאין לצלם את הזולת בלי לקבל רשות ממנו].

אסור: ויותר מזה כתב **בש"ת משנת הלכות** (חלק ז סימן קיד) לא מיבעיא המחמיר על עצמו לא להצטלם, שיכול למחות באחרים שלא יעשו לו דבר שנוקט לאיסור, שלא יבוא לו נזק לעולם הבא על ידו, אלא אפילו אדם שאינו מקפיד לא להצטלם, ורגיל להצטלם, רשאי למחות באחרים שלא יצלמו אותו. כעין מה שכתוב **במשנה** (ב"ק דף צ:), החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שחבלו בו חייבים. ועוד שיש בזה משום גזל, שהמצלם ממכור התמונה וירויח כסף, נמצא מזיקו בממון. ופוק חזי מדינא דמלכותא שאסור לצלם מקומות שמקפידים על זה שהם סודות המדינה, וכל שכן גוף הצדיק שהוא סוד ה' ליראיו.

7. מידת חסידות

חשש בדיוקן אדם: ידוע מה שכתב הג"ר **יהונתן אייבשיץ זצ"ל** בספרו **יערות דבש** (חלק א דרוש ב), הובא **בפתחי תשובה** (סימן קמ"א ס"ק ז') ומאד יש לאדם להזהר מבלי להיות בתוך ביתו פרצוף וצלם בצורה בולטת, ואפילו צורה מצוירת ככותל יש להזהר, כי אין לך צלם ודמות דלא שרייה ביה רוח רעה.

היעב"ץ (ש"ת שאילת יעב"ץ חלק א סימן קע), מעיד על אביו **החכם צבי** שלא נתן רשות לתלמידיו לצייר את דמותו, וכאשר ביקר בלונדון לחזק את הקהילה הקדושה, התחננו בפניו שיתן להם רשות לצייר דמותו לרה"ק, מרוב עוצם תשוקתם להשאיר בידם ציור צלם דמות תבניתו, ולא הסכים למרות שרוב הפוסקים מתירים בציור, עד שעשו תחבולה גדולה על ידי אומן בסי נפלא שצייר פרצוף פניו הנורא וגאור בחריצות וזריזות עוצם שלא בפניו, ואור פניו לא נפל ולא חסר מאומה מהשוריי כמעט שקם רשתו נתן חיים, והוא נחשב יקר הערך מאד למכיריו ויודיעי מלפנים, ונעשו ממנו טופסים והעתקות וגם המה נמכרים ביוקר תכתב זאת זכרון לדור אחרון.

ובספר **תולדות יעקב** (עמוד קעא) ו**בארחות רבינו** (חלק א עמודים רב ג) מסופר שהסטייפלער מאד הקפיד שלא יצלמו אותו, וכאשר הבחין שרוצים לצלמו היה מסתיר את פניו במגובעתו, ובהזדמנות הסביר טעם האיסור משום שמבואר **בספרים הקדושים** שכל צלם ודמות שנשאר מהאדם אחרי שנפטר מהעולם, גורם שלא תהיה מנוחה לנפשו. אכן בסוכתו תלה הסטייפלער תמונות של גדולי הדור. עוד מסופר שם (עמוד ל) שגם **החזון איש** הקפיד שלא יצלמו אותו, ואמר שיש בכך ענין על פי הסוד. ומעשה מופלא מופיע **בארחות רבינו**, שהסטייפלער מגיל צעיר לא ראה את אמו, ורק התאפשר לו להתכבד במכתבים, וכאשר נשא אשה בשטת"מ ביקשה אמו תמונה של הכלה, אולם אשתו של הסטייפלער לא הסכימה להצטלם, בגלל שאינה נוהגת להצטלם אף פעם, ולא שלחה תמונה לחמותה.

יחיד סגולה: הג"ר **משה שטרנבוך שליט"א** (תשובות והנהגות כרך ג סימן רסג) פוסק שלדעת האוסרים לצלם אדם כשיטת הרמב"ן אסור גם במצלמה, אך הרבה **גאוני ישראל זצ"ל** שהחמירו לעצמם, לא הקפידו שאחרים לא יצלמו אותם, ויחכן שטעמם משום שבפסוק נאמר לא תעשה ודרשו חז"ל שרק עשיה אסור ולא הפסוק כיום נעשה כעין גרמא, שהאדם מסייר את הכיסוי של העדשה והיא מצלמת ממילא, ולכן נהגו ישראל להקל לצלם בני אדם, ורק יחיד סגולה מקפידים

אלול תשע"ט

בס"ד

הילכתא
לדעת לחיות בהלכה

בשורה משמחת

לרגל ההתעוררות בנושא ולבקשת רבים
הננו שמחים להודיע בעזרת ד' יתקיים שיעור מרתק
בנושא תהליכי ייצור החשמל בפחם ובגז כיום בארץ ישראל
וביזור יסודי בסוגית

חשמל כשר בשבת

בליווי מצגת מיוחדת ועדויות מהשטח
בנתינת דגש על דעות גדולי הפוסקים ופתרונות מעשיים
מפי המומחה בתחום זה

הרב הגאון רבי ישראל מאיר מודרגנשטרן שליט"א
מחבר ספר 'החשמל בשבת' ושאר ספרים

ביום הביעור הרשת כי תצא ל"א אלול תשע"ט
בשעה 2:00 בעצה"ם בדיק (סיום השיעור בשעה 3:00)
בבית הנכנסת פינסק קרליץ
רחוב הסידי קרליץ 1 שכונת בית ישראל ירושלים

בסוף השיעור יתקיימו הגרלות בין המשתתפים
שחוריי התורה וטובי השבת
נצלו את ההזדמנות המיוחדת ללמוד ולהבין בנסודיות
את סוגית החשמל בשבת' בארץ ישראל שנוגע לכל אחד ואחד
בברכת התורה: 'מעפל הילכתא'

ולגבי שהיה, מצד ההלכה מדויק מדברי היעב"ץ שגם לשיטות האוסרים בעשיה, אין איסור להישות, אך **בפתחי תשובה** (סימן קמ"א ס"ק ז') הביא בשם **היערות דבש** (דרוש ב עמוד מט ד"ה ומאוד יש) שאין לתלות תמונות על קירות הבית.

אמנם היו מגדולי ישראל שנמנעו מלהצטלם כיון שחששו לשיטות שאסור לצלם אדם, וממילא כך שמסכים יצלמו אותו, עובר על איסור 'לפני עור' של המצלם אותם, אך למרות שאינו רוצה המצלום אינו יכול לאסור על חבירו לצלם אותו, מדיני חושן משפט.

הרבה רבנים בדורות הקודמים וכן **החזון איש**, לא הרשו שיצלמו אותם אלא לצורך גדול ועל ידי גיגון לתמונות ספורט וכדומה. כיום במצלמות שלנו ובפרט במצלמות דיגיטליות, העולם לא מחמירים לאסור כשיטת הרמב"ן, ויש צדיקים שמחמירים ולא מסכימים יצלמו אותם. ע"כ החוט שני.

הג"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (ש"ת שבת הלוי חלק ז סימן קלד אות ה) נשאל האם צריך לחשוש לא צלם בן אדם לכתחילה משום חשש איסור דאורייתא לדעת האוסרים בציור שאינו בולט, כמבואר בט"ז ובחכמת אדם שראוי לחוש לשיטת הרמב"ן, והשיב קשה לי להורות בזה, וגם מסופק אני אם מעשה הציולם הוא בכלל איסור לא תעשון, כיון שהגורה נרשמה מאליה על ידי פעולות הידועות בפוטו.

6. צלם בניגוד לרצונו

מוטב: בדבר השאלה האם מותר לצלם אדם בניגוד לרצונו, **בש"ת שלמת חיים** (חלק ב' סימן י"ט) השיב **הגרי"ח זוננפלד זצ"ל** שמותר לצלם את חבירו אפילו כאשר אינו מסכים ומוחה בעדו, משום שאין אדם אוסר דבר שאינו ברשותו על חבירו. וכן כתב

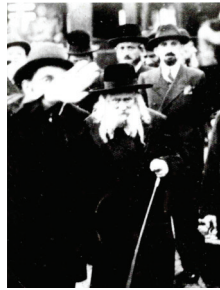
עדכוני הלכה

תמונת הגה"ק רבי יהודה אסאד זצוק"ל

היה זה בעיצומו של לילה קייצי, ליל כ"ג בסיון תרכ"ו, לאחר חצות רבי יהודה אסאד היה עוסק בכתיבת אגרת לרבי זוסמאן סופר, לפתע פסק מכתיבתו ואמר: "לבי - - -". הוא העיר את זוגתו הצדקנית הרבנית ע"ה, ואמר: "הלב עמד ופסק ממחלכו, השמים התקדרו עיבם, ה' אמר לי, עלה אלי בין להקת ארזלים שם אושיבך". הוא זצוק"ל נשכב על מיטתו ולאחר זמן קצר השיב את נשמתו הטהורה לבוראה (כך, עפ"י ספר עיירת סרדהעלי) יהדות הונגריה איבדה את עטרת ראשה.

נכדו של רבי יהודה התייחס למעשה, וזה לשונו: "הנה אבי זקני מעולם לא הניח עצמו לצייר תמונתו ופאטאגרפין. אמנם הרבה מתלמידיו רצו את תמונתו, ועל כן גמרו בליבם איזה מתלמידיו אחר פטירת רבם והלבישו אותו בבגדי שבת על כסאו, וכך ציירו את צורתו הקדושה אשר נמצאת בכמה בתים מאחב". אמנם כל אלו אשר לקחו חלק בזה הרע להם מאד, ולימים לא כבדו, זה אחר זה הלכו לעולמם, ונענשו עבור כי הטריחו את גוף קדשו אחרי פטירתו לטלטלו לצורך זה".

מימין החפץ חיים זצוק"ל בכנסייה הגדולה ג' אלול תרפ"ג
משמאל כ"ק האמרי אמת מגור זיע"א
ניסיון להסתיר את המצלמה

ממדת חסידות שלא יצלמו אותם, משום שמזיק לנפש על פי קבלה, שרוח הטומאה עלול להתפס על התמונה, ויש לכך סמך מהזוהר **קדוש** (פרשת פקודי דף רסו:). הובא בספר **יסוד ושורש העבודה** (שער הכולל פרק ה), ויש אומרים שמותר לצלם ולהחזיק תמונות צדיקים שמאירים ומזכירים לילך בדרכם, ונהרא נהרא ופשטיה. ושמעתי בשם **כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א** מי שנוהג לתלות תמונות אדם בבית, לא יתלה בכותל מזרח, כדי שלא יהיה נראה כמשתחוה לדמות בשעת תפילת שמונה עשרה.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- צורת אדם:** מבואר בגמ' שאסור לעשות צורת אדם. שיטת התוס' שהיאסור רק בצורה בולטת אבל שוקעת מותר. שיטת הרמב"ן שגם שוקע אסור. וכתב המרדכי שמותר לצייר צורת אדם שאינו לא בולט ולא שוקע. שיטת הראב"ד שאפילו ציור אסור.
- דעת הפוסקים:** השולחן ערוך אוסר רק בבולט, ה"ז מביא את הרמב"ן שאסור גם בשוקע אבל ציור מותר, הש"ך בדעת הרמב"ן אוסר גם בציור. גם לאוסרים עשיית דמות חצי פרצוף מותר שאינו כדמות אדם.
- קבלה:** גם למי שמחמיר בציור, היינו בעשיה אבל מותר להשהות. אולם מצד הקבלה יש ענין לא לצלם אדם משום רוח רעה, ועוד שכל צלם ודמות שנשאר מן האדם לאחר הסתלקותו מן העולם גורם שלא תהא מנוחה לנפש.
- מנהג חסידים:** היו צדיקים שלא הסכימו להצטלם, לחשוש לשיטת הרמב"ן לפי הבנת הש"ך, וממילא יש 'לפני עור' כלפי הצלם. אולם מצד דיני חושן משפט, אי אפשר לאסור על חבירו לצלמו. ויש אומרים שיכול לאסור על חבירו מצד גזל ואונאה והיזק, ולשיטתם יכול לאסור על חבירו אפילו כאשר הוא עצמו מצטלם.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גליון שבועי
שיעורים וימי עיון
מוקד למענה הלכתי
ביורוי הלכה אקטואליים
קו הילכתא
חוברות הדרכה

נושא הגליון הבא: 'ציור שמש ירח וכוכבים'

הגליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה. ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה. אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעדמות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המודר 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשוט'.

מוקד הילכתא

02-535-0-535

מענה אנושי

קו הילכתא

02-5377-085

הכתובות והשאלות נשלחות אלינו

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...